ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ : **સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)** **નોંધણી નંબર:____________**
પાઠયક્રમ : **મેનેજમેન્ટના સિધ્ધાંતો (ECO-03)**
તારીખ : **07-08-2010**
સમય : **03:00 થી 04:30** **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના : **(1) પ્રશ્ન–૫ ફરજિયાત છે.**
(2) પ્રશ્ન ૧ થી ૪ પૈકી ગમે તે બેના જવાબ આપો.

પ્રશ્ન: ૧ સંચાલનની વ્યાખ્યા આપો? સંચાલન એક વિજ્ઞાન અને કલા તરીકે ચર્ચો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૨ આયોજનનું મહત્વ અને મર્યાદા સમજાવો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૩ મેસ્લોનો જરૂરિયાતલક્ષી અભિગમની સમજૂતી આપો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૪ અંકુશની વ્યાખ્યા આપો? અંકુશપ્રક્રિયાના તબક્કા સમજાવો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૫ ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે ત્રણ) **(10)**

(1) વિકેન્દ્રીકરણના ફાયદા અને મર્યાદા

(2) માહિતી સંચારની પ્રક્રિયા

(3) તાલીમનું મહત્વ

(4) PERT અને CPM વચ્ચેનો તફાવત

(5) અંકુશનું મહત્વ

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ	**: સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)**	**નોંધણી નંબર:____________**
પાઠયક્રમ	**: નામાપધ્ધતિ–II (ECO-04)**	
તારીખ	**: 08-08-2010**	
સમય	**: 11:00 થી 02:00**	**કુલ ગુણ: 70**
સૂચના	**: (1) વિભાગ–અમાં પ્રશ્ન:1 ફરજિયાત છે. બાકીના માંથી ગમેતે ત્રણના જવાબ આપો.** **(2) વિભાગ–બના બન્ને પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.**	

વિભાગ–અ

પ્રશ્ન: ૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બેના જવાબ આપો. **(10)**

(1) સ્વતંત્ર શાખા અને પરતંત્ર શાખા વચ્ચેના તફાવત સમજાવો.
(2) ભંડોળ પ્રવાહપત્રકની ઉપયોગીતા જણાવો.
(3) ભાડેખરીદ પધ્ધતિનો અર્થ અને લક્ષણો જણાવો.
(4) કંપનીનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો ટૂંકમાં સમજાવો.
(5) હિસાબોમાં યાંત્રીકરણના ફાયદા જણાવો.

પ્રશ્ન: ૨ 17 મી જૂન, 2008ના રોજ મે. દેસાઈ બ્રધર્સના મકાનમાં આગ લાગી મોટા ભાગનો સ્ટોક નાશ પામ્યો અને બચાવેલ સ્ટોકની કિમત રૂા. 11,200 હતી. તે ઉપરાંત, બચાવી લીધેલ અન્ય કેટલોક માલ નુકશાની હાલતમાં હતો. જેની કિમત રૂા. 10,400 નક્કી થઈ. હિસાબના ચોપડા પરથી નીચેની માહિતી મળી શકી. **(14)**

(1) 31મી ડિસેમ્બર 2007ના રોજ આખરસ્ટોક રૂા. 83,500 નો હતો.
(2) તા. 01-01-2008 થી તા. 17-01-2008 સુધીની ખરીદી રૂા. 1,12,000 ની હતી અને તેજ મુદત દરમિયાનનું વેચાણ રૂા. 1,54,000 નું હતું.
(3) પાછલાં ત્રણ વર્ષના હિસાબો પરથી માલૂમ પડયુ છે કે વેચાણ પર કમાયેલ સરેરાશ કાચાનફાનો દર 25% હતો.
(4) સ્ટોક અંગે રૂ. 75,000 નો વીમો લેવામાં આવ્યો હતો. દાવાની રકમની ગણતરી કરો.

www.StudyGuideIndia.com

(P.T.O.)

પ્રશ્ન: ૩ મેસર્સ શાહ, પટેલ અને દેસાઈ ભાગીદારીમાં ધંધો કરે છે. તા. 30-06-2008ના રોજ તેઓ ભાગીદારીનું વિર્સજન કરે છે. જે દિવસે તેમની સ્થિતિ નીચે પ્રમાણે હતી. **(14)**

પાકુસરવૈયૂં

મૂડી–વાદી	**રકમ**	**મિલ્કત–લેણા**	**રકમ**
પરચુરણ લેણદારો	10,000	જમીન મકાન	20,000
પટેલની લોન	8,200	યંત્રો	16,000
મૂડીખાતાં: શાહ 25,000 પટેલ 18,000 દેસાઈ 12,000	55,000	સ્ટોક દેવાદારો રોકડ	20,600 13,000 3,600
	73,200		73,200

પટેલ નિવૃત થાય છે. શાહ તથા દેસાઈ ધંધો ચાલુ રાખે છે. તેમનું નફાનુકશાનની વહેચણીનું પ્રમાણ 5:3:2 હતું. પટેલ પોતાની લેણી રકમ નવી પેઢીમાં લોન તરીકે રાખવા સંમત થાય છે.

વિસર્જન માટે પાધડીની કિંમત રૂા. 10,000 આંકવામાં આવે છે. મિલ્કતો નીચેની કિંમતે લેવાનું નક્કી થાય છે.

જમીન–મકાન રૂા. 22,000, યંત્રો 10% ઘસારા બાદ, સ્ટોક 19,250 ની કિંમતે રૂા. 1000 ધાલખાધ અનામત તરીકે રાખવા અને વટાવ તથા ઉધરાણી માટે 2.5% અનામત રાખવા. લેણદારો 2.5%ના વટાવે.

માલમિલકત નિકાલ ખાતું બનાવો તા. 01-07-2008ના રોજનું મેસર્સ શાહ–દેસાઈની પેઢીનું પાકું સરવૈયું બનાવો.

પ્રશ્ન: ૪ એક કંપનીએ 20,000 ઓર્ડિનરી શેર રૂ. 10 નો એક એવા શેરદીઠ રૂા. 2 ના પ્રીમિયમે બહાર પાડ્યા. કંપનીએ નીચે પ્રમાણે હપ્તા મંગાવ્યા છે. **(14)**

અરજી સાથે શેર દીઠ	રૂા. 2
મંજૂરી સાથે (પ્રીમિયમસહિત) શેરદીઠ	રૂા. 5
પહેલા હપ્તા સાથે શેરદીઠ	રૂા. 2
બીજા હપ્તા સાથે શેરદીઠ	રૂા. 3

30,000 શેર માટે અરજી આવી હતી. તેમાંથી 24,000 શેરની અરજી કરનારને ફાળે પડતા શેર આપવામાં આવ્યા. જયારે બાકીની અરજી નામંજુર કરી. અરજી સાથે વધારે ભરાયેલા નાણાં મંજુરી વખતે લેણી થતી રકમ પેટે વાપરવામાં આવ્યા.

www.StudyGuideIndia.com

શ્રી **"બ"** કે જેને 1000 શેર આપવામાં આવ્યા હતા તે બે હપ્તા ભરી શકયો નહી. બીજો હપ્તો મંગાવ્યા પછી આ શેર જપ્ત કરવામાં આવ્યા. જપ્ત કરેલ શેર, શેર દીઠ રૂા. 8 ના ભાવે પૂરા ભરાયેલા તરીકે મિસ્ટર **"એ"** ને વેચ્યા.

ઉપરના વ્યવહારો માટે જરૂરી આમનોંધ લખો.

પ્રશ્નઃ ૫ ફેનલ લિ નું તા. 31-03-2008 ના રોજનું પાકુંસરવૈયૂં નીચે મુજબ છે. (14)

પાકુ સરવૈયૂં

જવાબદારીઓ	રકમ	મિલકત	રકમ
ઈકિવટી શેરમુડી	4,00,000	જમીન–મકાન	3,00,000
8% પ્રેફ. શેર મુડી	1,50,000	સાંચા–યંત્રો	3,00,000
અનામત અને વધારો	50,000	દેવાદારો	1,80,000
9%નાં ડિબેન્ચર	1,50,000	સ્ટોક	1,20,000
લેણદારો	1,50,000	લેણી હૂંડી	20,000
દેવીહુંડી	40,000	બેંક સિલક	80,000
ચૂકબાકી ખર્ચા	30,000		
કારીગર નફાભાગ ભંડોળ	30,000		
	10,00,000		10,00,000

- કંપનીએ નીચેની વધારાની માહિતી આપી છે.

  (1) કુલ વેચાણ રૂા. 30,00,000, ઉધાર વેચાણ રૂ. 24,00,000
  (2) કાચો નફો રૂા. 7,50,000
  (3) ચોખ્ખો નફો (ડિબેન્ચર વ્યાજ અને 50% કરવેરા બાદ કર્યા પહેલાંનો) રૂા. 4,33,500.

નીચેના ગુણોત્તરો ગણો.

(1) કાચા નફાનો ગુણોત્તર
(2) ચોખ્ખા નફાનો ગુણોત્તર
(3) ચાલુ ગુણોત્તર
(4) પ્રવાહી ગુણોત્તર
(5) દેવાદારનો ગુણોત્તર

www.StudyGuideIndia.com

પ્રશ્નઃ ૬ અજિત મિલ્સ લિમિટેડ નીચે આપેલી માહિતી પરથી તા. 31-03-2008 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ દરમિયાન કાગીરીમાંથી ઉદ્ભવેલ રોકડપ્રવાહની ગણતરી કરો. **(14)**

2007-08ના વર્ષ દરમિયાન થયેલ નફો રૂ. 90,000

વિગત	31-03-2007 રૂા.	31-03-2008 રૂા.
દેવાદારો	40,000	36,000
લેણદારો	16,000	22,000
લેણીહુંડી	8,000	10,500
દેવીહુંડી	6,000	5,000
ખર્ચા ચુકવવાના બાકી	1,200	1,600
લેણી થયેલી આવક	1,500	1,700
સ્ટોક	25,000	30,000

વિભાગ–બ

7. ઓડિટીંગનો અર્થ આપી તેની ઉપયોગીતા સમજાવો. **(9)**

અથવા

7. કંપની ઓડિટરની લાયકાતો અને ગેરલાયકાતો જણાવો.

8. નીચેનાનું વાઉચિંગ કેવી રીતે કરશો? **(9)**

(1) વ્યાજ અને ડિવિડન્ડ (2) રોકાણોનું વેચાણ (3) ચુકવેલ પગાર

અથવા

8. (A) આંતરિક ઓડિટ અને કાયદેસરના ઓડિટ વચ્ચેનો તફાવત આપો.

(B) ઓડિટીંગ અને અન્વેષણ વચ્ચેનો તફાવત આપો.

----

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ : **સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)** **નોંધણી નંબર:____________**
પાઠયક્રમ : **વેપારી કાયદો (ECO-05)**
તારીખ : **07-08-2010**
સમય : **04:30 થી 06:00** **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના : **(1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે.**
(2) પ્રશ્ન:2 થી 5 પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નના ઉત્તર લખો.
(3) પ્રત્યેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ તેના ગુણ દર્શાવેલ છે.

પ્રશ્ન: ૧ નીચેના માંથી કોઈ પણ ત્રણ ટૂંકનોંધ લખો. **(15)**

(1) ટેન્ડરના પ્રકારો

(2) ભાગીદારી ખતપત્ર

(3) ખરીદનાર સાવધાનનો સિધ્ધાત

(4) લિયનનો હક્ક

(5) ચેકનું ક્રોસિગ

(6) બેઈલીની ફરજો

www.StudyGuideIndia.com

પ્રશ્ન: ૨ (અ) કરારની વ્યાખ્યા આપી કાયદેસરના કરારના આવશ્યક તત્વોની સમજૂતી આપો. **(10)**

(બ) તફાવત સમજાવો બળજબરી અને અયોગ્ય લાગવગ.

પ્રશ્ન: ૩ (અ) અવેજનો અર્થ સમજાવો. યથાર્થ અવેજ માટેના કાનૂની નિયમોની સમજૂતી આપો. **(10)**

(બ) જામીનગીરીના કરાર અને ક્ષતિયુતિના કરાર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

પ્રશ્ન: ૪ (અ) એજન્સીનો અંત અંગે સમજૂતી આપો. **(10)**

(બ) લવાદી ફેસલો કયારે બંધનકારક રહેતો નથી.

પ્રશ્ન: ૫ (અ) ભાગીદારોના હક્કો વિષે નોંધ લખો. **(10)**

(બ) માલનો અર્થ આપી. માલના પ્રકાર વિષે સમજૂતી આપો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com) **નોંધણી નંબર:**____________
પાઠયક્રમ : અર્થશાસ્ત્રના સિદ્રાંતો (ECO-06)
તારીખ : 08-08-2010
સમય : 03:00 થી 04:30 **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના : (1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે. બાકીના ચાર માંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો.
(2) પ્રત્યેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ તેના ગુણ દર્શાવેલ છે.

પ્રશ્ન: ૧ ગમે તે ત્રણ વિષે નોંધ લખો. **(15)**

(1) વૈકલ્પિક ખર્ચનો ખ્યાલ

(2) અવેજીનો સીમાન્ત દર

(3) માંગની ભાવ સ્થિતિ સ્થાપકતાનું મહત્વ

(4) સમ ઉત્પાદન રેખાઓ

(5) પૂર્ણ હરીફાઈના લક્ષણો

પ્રશ્ન: ૨ મિશ્ર અર્થતંત્રનો અર્થ, લક્ષણો અને મર્યાદાઓ જણાવો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૩ ધટતા સીમાંત તુષ્ટિગુણનો નિયમ સમજાવો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૪ માંગનો નિયમ આકૃતિ સહીત સમજાવો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૫ વહેંચણીનો સીમાંત ઉત્પાદકતાનો સિદ્ધાંત સમજાવો. **(10)**

www.StudyGuideIndia.com

———————

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ	**: સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)**	**નોંધણી નંબર:____________**
પાઠયક્રમ	**: આંકડાશાસ્ત્રનાં મૂળતત્વો (ECO-07)**	
તારીખ	**: 08-08-2010**	
સમય	**: 04:30 થી 06:00**	**કુલ ગુણ: 35**
સૂચના	**: (1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે. અને બાકીના માંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો.** **(2) પ્રત્યેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ તેના ગુણ દર્શાવેલ છે.**	

પ્રશ્ન: ૧ ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **(15)**

(1) આંકડાશાસ્ત્રની ઉપયોગીતા સમજાવી, આંકડાશાસ્ત્ર પર અવિશ્વાસનાં કરણો આપો

(2) ગુણોત્તર, ટકાવારી અને દરનો અર્થ અને હેતું સમજાવો

(3) સાંખ્યિકીય કોષ્ટકની રચના સમજાવો

(4) બહુલક કોને કહે છે? સરેરાશની રીતે તેનાં ગુણધર્મો અને મર્યાદાઓ જણાવો

(5) પ્રમાણિત વિચલનનો અર્થ આપી, તનાં ગુણધર્મો અને મર્યાદાઓ સમજાવો

(6) "લોરેન્ઝ વક્ર" સમજાવો

પ્રશ્ન: ૨ નીચેનાં આવૃત્તિ વિતરણમાં 100 વિદ્યાર્થીઓનાં માર્કસ આપેલા છે. તો 'થી ઓછી કિંમતો' માટે અને'થી વધુ કિંમતો' માટે સંચયી આવૃત્તિ રેખા એક જ આલેખ પર લઈ તે પરથી મધ્યસ્થ શોધો. **(10)**

મેળવેલા માર્કસ	**વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા**
20-30	6
30-40	18
40-50	25
50-60	22
60-70	17
70-80	12

પ્રશ્ન: ૩ નવાં પ્રકારનાં 100 વીજળીનાં ગોળાનું **(05)**

(અ) આયુષ્ય (કલાકમાં)નું વિતરણ નીચે પ્રમાણે છે. મધ્યસ્થ આયુષ્ય શોધો.

આયુષ્ય (કલાકમાં)	1-50	51-100	101-150	151-200	201-251	251-300	301-350
વીજળીનાં ગોળાની સંખ્યા	2	8	15	20	25	20	10

(બ) નીચેની માહિતી માટે કાર્લ પિયરસનની રીતે વિષમતાંક શોધો. **(05)**

ઉમર વર્ષ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
પુરુષોની સંખ્યા	15	17	19	27	19	13

(P.T.O.)

www.StudyGuideIndia.com

પ્રશ્નઃ ૪ નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ આપો. **(10)**

1. 5 કિંમતોનાં સમૂહનો મધ્યક 10 છે. દરેક સંખ્યામાંથી 3 બાદ કરીને તેને 2 વડે ગુણવામાં આવતાં નવો મધ્યક શોધો.
2. 100 પ્રાપ્તાંકોનો સમાંતર મધ્યક 50.8 મેળવવામાં આવે છે. જયાં 47 ને બદલે ભુલથી 67 લેવામાં આવ્યાં છે. તો સાચો મધ્યક શોધો.
3. આપેલા માહિતી માટે $Q_1 = 58$, $M_d = 59$ અને $Q_3 = 61$ છે. વિષમતાંક શોધો.
4. એક આવૃતિ વિતરણમાં $Q_1 = 15$, ચતુર્થક વિચલનાંક = 0.4 અને વિષમતાંક = -0.25 હોય તો મધ્યસ્થ શોધો.
5. નીચેની માહિતી માટે મધ્યસ્થમાંથી સરેરાશ વિચલન મેળવો.

   18, 25, 63, 59, 29, 72, 17, 25, 105, 87

---

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ : **સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)** **નોંધણી નંબર:**____________
પાઠયક્રમ : **કંપની લો (ECO-08)**
તારીખ : **09-08-2010**
સમય : **11:00 થી 12:30** **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના : **(1) પ્રત્યેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ તેના ગુણ દર્શાવેલ છે.**

પ્રશ્ન: ૧ ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **(15)**

(1) આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોશિયેશન

(2) વિજ્ઞાપનપત્ર

(3) શેરવોરંટ અને શેરપ્રમાણપત્ર વચ્ચેનો તફાવત

(4) સધ્ધરતાનું નિવેદન

(5) વાર્ષિક સામાન્ય સભા.

પ્રશ્ન: ૨ ખાનગી કંપની ઉપર મૂકવામાં આવતાં નિયંત્રણો જણાવો. **(10)**

અથવા

કંપની સેક્રેટરીનો અર્થ આપી કંપની સેક્રેટરીની લાયકાતો જણાવો.

પ્રશ્ન: ૩ કંપની પ્રવર્તકોનો અર્થ આપી તેના કાર્યો જણાવો. **(10)**

અથવા

કંપની ફડચાનો અર્થ આપી ફરજિયાત ફડચાના સંજોગો જણાવો.

____

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ	**: સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)** **નોંધણી નંબર:**____________
પાઠયક્રમ	**: મુદ્રા, બેન્કિંગ અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ (ECO-09)**
તારીખ	**: 09-08-2010**
સમય	**: 12:30 થી 02:00** **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના	**: (1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે. અને બાકીના માંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો.**

પ્રશ્ન: ૧ ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **(15)**

(1) ફુગાવાની અસરો.

(2) મધ્યસ્થબેંક અને વાણિજયબેંક વચ્ચેના તફાવત

(3) નાણાંબજાર અને મૂડીબજાર વચ્ચેનો તફાવત

(4) યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયાની કામગીરીની સમીક્ષા

(5) વિશ્વબેંકના ઉદ્દેશો

(6) હાજર અને વાયદા બજારો

પ્રશ્ન: ૨ નાણાંનો અર્થ આપી નાણાંનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૩ મિલ્ટન ફ્રિડમેનનો નાણાં પરિમાણનો સિધ્ધાંત સમજાવો **(10)**

પ્રશ્ન: ૪ દેશના આર્થિકવિકાસમાં વાણિજ્યબેંકોનો ફાળો સમજાવો **(10)**

પ્રશ્ન: ૫ ભારતમાં વાણિજય બેંકોના રાષ્ટ્રીયકરણની તરફેણમાં અને વિરૂધ્ધમાં દલીલો કરો. **(10)**

પ્રશ્ન: ૬ આંતરરાષ્ટ્રય નાણાંભંડોળ (IMF) નાં ઉદ્દેશો જણાવી તેની કામગીરી જણાવો. **(10)**

www.StudyGuideIndia.com

____

ર્ડા. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ : **સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)** **નોંધણી નંબર:**____________
પાઠયક્રમ : **પડતરનાં તત્વો (ECO-10)**
તારીખ : **09-08-2010**
સમય : **03:00 થી 04:30** **કુલ ગુણ: 35**
સૂચના : **(1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે. બાકીના પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બેના જવાબ આપો.**

પ્રશ્ન: ૧ ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **(15)**

(1) પડતરના હિસાબોના ફાયદા
(2) માલસામાનનું અ, બ, ક, વર્ગીકરણ
(3) મજૂર ફેરબદલીની અસરો
(4) બીનકાર્ડ
(5) પ્રક્રિયાનું અસામાન્ય નુકશાન
(6) Lifo પધ્ધતિ

પ્રશ્ન: ૨ (અ) નીચેની વિગતો પરથી આર્થિક વરદી જથ્થાની ગણતરી કરો. **(05)**

વાર્ષિક વપરાશ 3000 એકમો
એકમ દિઠ માલસામગ્રી પડતર રૂા. 5
એકઓર્ડર મુકવાનો ખર્ચ રૂા. 25
માલ નિત્યાવવાનો વાર્ષિક ખર્ચ રૂા. 1

(બ) નીચેની માહિતી પરથી **(05)**

(1) પુનઃવરદી સપાટી
(2) મહત્તમ સપાટી
(3) લઘુત્તમ સપાટી શોધો
પુનઃવરદી જથ્થો 6000 એકમો
માલ મેળવતા લાગતો સમય 3 થી 6 માસ
મહત્તમ વપરાશ 2000 એકમો
સામાન્ય વપરાશ 1000 એકમો
ન્યૂનતમ વપરાશ 500 એકમો

www.StudyGuideIndia.com

(P.T.O.)

પ્રશ્નઃ૩ ઉત્પાદન વિભાગ A અને B ને લગતા શિરોપરી ખર્ચાની ગણતરી કરો સેવા વિભાગ C અને D છે. નીચેની માહિતી પરથી સેવા વિભાગોની પડતર ઉત્પાદન વિભાગો પર ફાળવો આતર સેવા વિભાગની ફેરબદલી અવગણવી.

વિગત	**શ્રકમ**
ઘસારો	38,000
ભાડુંવેરા	7,200
વીમો	3,040
બળતણ(પાવર)	4,000
વીજળી	960
કેન્ટીન ખર્ચા	2,000

<u>ફાળવણીનો આધાર</u>

	A	B	C	D
જગ્યા(ચો.ફુટ)	10,000	8,000	2,000	4,000
મિલ્કતો(રૂા. લાખ)	20	10	6	2
યંત્રો(હોર્સપાવર)	2,000	1,000	800	200
કર્મચારીની સંખ્યા	200	100	100	50
વીજળી એકમો	100	60	40	40

પ્રશ્નઃ ૪ એક ઉત્પાદન કંપનીની પેદાશ બે પ્રક્રિયાઓ અ અને બ માંથી પસાર થાય છે. એવું અંદાજવામાં આવેલ છે કે દરેક પ્રક્રિયામાં વજનની ઘટ 10% અને ભંગાર 20% છે. ભંગારની ઉપજ કિંમત અ અને બ ની અનુક્રમે રૂા. 160 અને રૂા. 400 છે. પ્રક્રિયાના આંકડાઓ નીચે મુજબ છે. **(10)**

	પ્રક્રિયા અ	પ્રક્રિયા બ
વપરાયેલ માલસામાન(એકમો)	2,000	140
એકમદિઠ પડતર	250	400
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	36,000	24,000
ઉત્પાદનના ખર્ચા	12,000	10,000

દરેક પ્રક્રિયાની ટન દીઠ પડતર દર્શાવાતા ખાતા તૈયાર કરો.

પ્રશ્નઃ ૫ નીચેની વિગતો પરથી પડતરનું પત્રક બનાવો અને એકમ દીઠ પડતર તથા નફો શોધો.

વિગત	**રકમ**
કાચામોની વપરાશ	1,60,000
પ્રત્યક્ષ મજુરી	80,000
કારખાનાના શિરોપરી ખર્ચા	મજૂરીના 20%
વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચા	કારખાના પડતરના 10%
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચા	12,000
ઉત્પાદન એકમો	4,000
વેચેલ એકમો	3,600
વેચાણ કિંમત (એકમ દિઠ)	100

----

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા ઓગસ્ટ: 2010

અભ્યાસક્રમ	**: સ્નાતકપદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com)**	**નોંધણી નંબર:____________**
પાઠ્યક્રમ	**: આયકરના તત્વો (ECO-11)**	
તારીખ	**: 09-08-2010**	
સમય	**: 04:30 થી 06:00**	**કુલ ગુણ: 35**
સૂચના	**: (1) પ્રશ્ન–1 ફરજિયાત છે.** **(2) પ્રશ્ન– 2,3,4 માંથી ગમે તે બેના જવાબ આપો.**	

પ્રશ્નઃ ૧ ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ) **(15)**

(1) કરદાતા
(2) પાછલુ વર્ષ અને આકારણી વર્ષ
(3) ખેતીની આવક
(4) કપાતો અને રાહતો
(5) આકસ્મિક આવક
(6) કલમ 80(a)
(7) કરમુકત આવકો

પ્રશ્નઃ ૨ મૂડીનફાનો અર્થ આપીઃ ટૂંકાગાળા તથા લાંબાગાળાના મૂડી નફાની ગણતરી ઉદાહરણ સાથે સમજાવો (10)

પ્રશ્નઃ ૩ (1) વ્યકિતની રહિશ, સામાન્ય રહિશ અને બિન રહિશ માટેની શરતો સમજવો. (10)
(2) કરની અગાઉ થી ચુકવણી

પ્રશ્નઃ ૪ મનીષ એક કંપનીમાં નોકરી કરે છે. તેઓની તા. 31-03-2008ના રોજ પુરા થતા વર્ષની આવકની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

(1) મૂળ પગાર માસિક રૂા. 10,000/-

(2) મોંઘવારી ભથ્થું પગારના 50%

(3) બોનસ રૂા. 15,000 વાર્ષિક

(4) શિક્ષણભથ્થું માસિક 500 (ત્રણ સંતાન માટે)

(5) કંપનીએ ચૂકવેલ તબીબી બીલ રૂા. 15,000

(6) કંપની એ ચુકવેલ જીવન વીમા પ્રિમિયમ રૂા. 5000

(7) મોટર કારની સવલત રૂા. 12,000

(8) તેઓએ ચૂકવેલ વ્યવસાયવેરો રૂા. 960 તેમની પગારની કરપાત્ર આવક નક્કી કરો.

———————

www.StudyGuideIndia.com